

בס"ד. שיחת יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ב.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה.

א. מבואר בכ"מ¹ החילוק בין היו"ט שבחודש ניסן — חג הפסח, והמשכו חג השבועות (שקביעותו אינה תלוי' בכמה ימים לחודש, אלא רק ביום החמישים ממחרת הפסח²) — להיו"ט שבחודש תשרי (כידוע ש"כל יומא ויומא עביד עבידתי"³, ועד"ז בנוגע לכל יו"ט) — שחודש ניסן ענינו עבודת הצדיקים, וחודש תשרי ענינו עבודת הבעלי-תשובה. אמנם, חילוק זה הוא בכללות, אבל בפרטיות יותר — כידוע שהתורה כללות ופרטות נאמרה⁴ — ישנו חילוק בין חג הפסח לחג השבועות גופא ביחס להענין דצדיקים ובעלי-תשובה. ובהקדמה:

ידוע שישנה התכללות בכל עניני תומ"צ, שכל מצוה כלולה מכל שאר המצוות, שלכן הנה "העוסק במצוה פטור מן המצוה"⁵, כמבואר בדרושי חסידות⁶ שהטעם לזה הוא מפני שבכל מצוה כלולים כל שאר המצוות. וכמו"כ כלולים כל המצוות בתורה, עלי' נאמר⁷ "כל חפצים לא ישוו בה", אפילו חפצי שמים (מצוות)⁸, שלכן תלמוד תורה קודם לקיום המצוות, כשאפשר למצוה להיעשות ע"י אחרים⁹.

אמנם, נוסף על ההתכללות הנ"ל, יש צורך גם בכל ענין פרטי כפי שהוא בפני עצמו. וכמו בענין המצוות, שבבוא זמנה של מצוה פלונית, הנה קיומה של מצוה פרטית זו הוא העיקר, ואז כלולים בה כל שאר המצוות; וכשם שהדברים אמורים בנוגע לזמן (שנה), כן הוא בנוגע לעולם ונפש, ולדוגמא: מצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים, שדוחה תלמוד תורה⁹, שקיומה בעולם צריך להיות על ידו דוקא.

ומזה מובן גם בנדו"ד, שאע"פ שחג הפסח וחג השבועות שייכים

(6) ראה סה"מ תרנ"ה ע' לו. המשך תרס"ו ס"ע סח. ע' תקכב. סה"מ קונטרסים ח"ב תלה, ב.

(7) משלי ח, יא.

(8) מו"ק ט, ריש ע"ב.

(9) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג. וש"נ.

(1) ראה אוה"ת בא ע' רנו ואילך. ועוד.

(2) ראה ר"ה ו, ב. שו"ע אדה"ז או"ח רסתצ"ד.

(3) זח"ג צד, ריש ע"ב.

(4) ראה חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.

(5) סוכה כה, סע"א. וש"נ.

לעבודת הצדיקים, הנה מצד ענין ההתכללות צריך להיות בהם גם ענין התשובה, ובפרטיות יותר, הנה בין חג הפסח וחג השבועות גופא — שייך חג הפסח לעבודת הצדיקים, וחג השבועות שייך לעבודת הבעלי-תשובה.

ב. והענין בזה:

ע"פ הכלל "מעלין בקודש"¹⁰, מובן, שחג השבועות שבא לאחרי חג הפסח הוא נעלה יותר מחג הפסח.

ובפרטיות יותר — ישנם בזה ב' עליות, עלי' שהיא בסדר והדרגה, ועלי' שהיא למעלה מסדר והדרגה, בלי גבול:

חג השבועות, שהוא ביום החמישים ממחרת הפסח (כנ"ל), קשור עם העבודה דספירת העומר, היינו, שמיום ליום הולכים ומתעלים מדרגא לדרגא — שזוהי העלי' שבסדר והדרגה, שהרי הספירה של כל יום קשורה ובאה בהמשך לספירה ביום שלפניו; ועד שבאים ליום החמישים שהוא כנגד שער הנו"ן¹¹, שזוהי עלי' שלמעלה מסדר והדרגה.

ובפרטיות יותר — הנה בשער הנו"ן גופא מגיעים תחילה לדרגא התחתונה שבו שקשורה וכוללת את כל מ"ט השערים שלפנ"ז, ואח"כ מגיעים לדרגא העליונה דשער הנו"ן שבאין ערוך לגמרי למ"ט השערים שלפנ"ז¹², שזוהי אמיתית העלי' דחג השבועות שלא בסדר והדרגה, בלי גבול.

ג. וענינה של עלי' זו בעבודת האדם הוא — עבודת התשובה: ענין התשובה הוא — לא כטעות העולם שהתשובה היא רק על חטא ועון¹³,

— דא"כ, לא שייך ענין התשובה אצל צדיקים ובינונים, והרי תשובה היא א' ממצוות התורה [וכידוע שגם לדעת הרמב"ם שלא מנה במנין המצוות אלא מצות הוידוי¹⁴, ולא מצות התשובה, הרי זה לפי שהיא מ"הציוויים הכוללים התורה כולה" שאינם במנין המצוות¹⁵, ובפרט שלדעת הזהר¹⁶ נמנית גם מצות התשובה במנין המצוות], שצ"ל בכל אחד מישראל —

(14) סהמ"צ להרמב"ם מ"ע עג. נתבאר

בארוכה בלקו"ש חל"ח ע' 18 ואילך. וש"נ.

(15) סהמ"צ להרמב"ם שרש רביעי.

(16) ח"ג קכב, א.

(10) ברכות כח, א. וש"נ.

(11) ראה לקו"ת במדבר יו"ד, ד ואילך.

ובכ"מ.

(12) ראה שם יב, א ואילך.

(13) ראה שם דרושי ר"ה ס, ד. ובכ"מ.

אלא ענין התשובה הוא — השבת הנפש לשרשה ומקורה, כמ"ש¹⁷ "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה",

וכידוע שיש כמה דרגות בנשמה, כמארו"ל¹⁸ שהנשמות הצובות מתחת כסא הכבוד, שזוהי דרגת הנשמה כפי שהיא בעולם הבריאה¹⁹, ולמעלה מזה היא דרגת הנשמה כפי שהיא בעולם האצילות, שעז"נ²⁰ "נשמה שנתת בי טהורה היא"²¹, ועד לדרגת הנשמה כפי שהיא למעלה גם מעולם האצילות, ששם לא שייך לשלול ענין של היפך הטהרה²² — "ישראל וקוב"ה כולא חד"²³,

ועז"נ "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", שענין התשובה הוא להשיב את הנשמה לשרשה ומקורה כפי שהיא בדרגא היותר נעלית.

ומזה מובן, שענין התשובה שייך גם בכל המצוות, שהרי בכל דבר גשמי שבו מקיימים מצוה יש ניצוץ אלקי, וע"י קיום המצוה משיבים את הניצוץ האלקי לשרשו ומקורו — שזהו ענין התשובה. ועד"ז מובן בנוגע לענין התשובה שישנו גם בחג השבועות, זמן מ"ת.

וכללות הענין בזה — שכאשר מתעלים לדרגא נעלית יותר, ועד לעילוי שבאין ערוך, אזי נעשה הצורך לבטל ענינים כאלו שבדרגא הקודמת לא היו מבבלבים, ואילו עתה, כשנמצאים בדרגא נעלית יותר, הנה גם ענינים אלו הם מבבלבים כו', כידוע הסיפור שמובא בפע"ח²⁴ אודות "חכם גדול . . שרצו להעלותו למחיצה עליונה מאוד, והיו מענישין על דקדוקי מצות, כי בפעם הראשונה אין מענישים על הדקדוקים האלה, רק כשרצו עתה ששיג עלייתו יותר למעלה ממה שהי', אז חזרין לדון אותו וכו'". ועד"ז בנדוד, שהעילוי דחג השבועות קשור עם עבודת התשובה גם בנוגע לענינים שהיו נחשבים רצויים בדרגא הקודמת.

ד. ענין זה — השייכות של חג השבועות לעבודת התשובה — מרומז בכך שחג השבועות נקרא בשם "עצרת"²⁵:

בביאור הטעם שחג השבועות נקרא בשם "עצרת", איתא בספר

21 ראה לקו"ת ראה כת, סע"ג. ובארוכה — המשך תרס"ו ע' תעב ואילך.
22 ראה המשך תרס"ו שם ע' תפט.
23 ראה זח"ג עג, א.
24 שער התפילין פ"י.
25 ביכורים פ"א מ"י. וראה שו"ע אדה"ז או"ח רסתצ"ד. וש"נ.

17 קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.
ובכ"מ.
18 ראה זח"ג כט, ריש ע"ב. ובהנסמן
בנצרו"ז לזח"א קיג, א.
19 ראה תו"מ חכ"ז ס"ע 57 ואילך. וש"נ.
20 נוסח ברכת אלקי נשמה כו' (מברכות
ס, ב).

קדושת לוי²⁶ (להאזהב ישראל הרה"צ רלוי"צ מבארדיטשוב), שזהו לפי שאין בו מצוה חיובית, כמו מצה בחג הפסח וסוכה בחג הסוכות, אלא רק ענין שלילי — שביתה ממלאכה, וענינו בעבודה — ביטול מציאותו, שזהו תוכן ענין התשובה.

וענין זה מתבטא גם בכך שחג השבועות קשור עם ספירת העומר (כנ"ל) — כידוע מ"ש בזהר²⁷ שענין ספה"ע במשך ז' שבועות הו"ע של טהרה ע"ד ספירת ז' נקיים, כמ"ש²⁸ "וספרה לה", שזהו תוכן ענין התשובה.

ויש להוסיף שענין זה מרומז גם בנגלה דתורה — שהרי בימי ספה"ע נאסרו כמה ענינים שמותר לעשותם במשך כל ימות השנה²⁹, שזהו בדוגמת בעל-תשובה שצריך להתרחק מכמה דברים שמותרים לצדיקים. וכידוע גם מ"ש הרב המגיד³⁰ שמה שאמרו רז"ל³¹ "לא יאמר אדם אי אפשי כו' אלא אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי", הרי זה רק בנוגע לצדיקים, אבל בעל-תשובה צריך לומר "אי אפשי", כיון שעבודתו דורשת הרחקת יתירה כו'.

ה. ועוד ענין בהשייכות של חג השבועות לענין התשובה:

חג השבועות, "זמן מתן תורתנו", הוא הזמן שבו היתה הבחירה בבניי, שלכן, באמירת "ובנו בחרת מכל עם ולשון"³² צריך לכוין על מעמד הר סיני³³.

יודוע מ"ש רבינו הזקן בתניא³⁴ ש"ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם", כי, ענין הבחירה שייך רק בדברים שהם דומים זל"ז, ואילו בנוגע לדבר שיש בו מעלה יתירה, לא שייך ענין של בחירה, וכיון שכן, הרי מצד נפש האלקית — גם כפי שהיא מלובשת בגוף — לא שייך לומר ענין של בחירה, כיון שנה"א ישנה רק אצל בניי, ועכצ"ל, שענין הבחירה בישראל הוא מצד הגוף.

והרי החילוק שבין הנשמה להגוף ביחס לצדיקים ובעלי תשובה הוא — שהנשמה, ש"גם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית"³⁵, שייכת

ס"מ. וש"נ.

(31) תו"כ ופרש"י קדושים כ, כו.

(32) נוסח ברכות ק"ש.

(33) שו"ע אדה"ז או"ח ס"ס ס"ד.

(34) פמ"ט (סט, סע"ב ואילך).

(35) תניא ספכ"ד.

(26) דרוש לשבועות בתחלתו.

(27) ח"ג צז, סע"א ואילך.

(28) מצורע טו, כח.

(29) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ג.

וש"נ.

(30) ראה מגיד דבריו ליעקב בהוספות

למדריגת הצדיקים, וזהו ענינו של חג הפסח, שקשור עם ענין האמונה³⁶; ואילו עבודת התשובה היא מצד הגוף דוקא, וזהו ענינו של חג השבועות, שבו היתה הבחירה בבני מצד הגוף.

ו. ועוד ענין בזה:

ידוע המבואר בהוספות לתו"א³⁷ "הטעם מה שחג השבועות אינו אלא יום אחד בלבד, משא"כ בפסח וסוכות שהן ז' ימים, כי בחג השבועות הוא זמן קבלת התורה שהוא בבחי' הכתר, שהוא בחי' יחידה, שלמעלה מהתחלקות ז' מדות שנק' ז' ימים למעלה .. בחי' הכתר שאין בו התחלקות .. כמו עד"מ העיגול שאין בו מעלה ומטה כלל, כידוע בפ"י כתר מלשון כותרת שמקיף בהשוואה א' מכל צד כו".

ולהעיר, שמעיקר הדין הנה בחג השבועות לא היו צריכים לעשות אפילו יו"ט שני של גלויות, שהרי בחג השבועות לא שייך ספיקא דיומא, כיון שקביעותו תלוי' (לא בר"ח סיון, אלא) ביום החמישים ממחרת הפסח, ועד אז, כבר ידעו בכל מקום הודעת שלוחי ב"ד אימתי נקבע ר"ח ניסן וחג הפסח, ורק "כדי שלא לחלוק במועדות התקינו חכמים .. שני ימים אפילו יום טוב של עצרת"³⁸. ובזה מודגש יותר העדר ההתחלקות שבחג השבועות — יום אחד — שנמשך וחודר גם בחוץ-לארץ.

וגם בענין זה מודגשת השייכות לענין התשובה — שהרי גם ענין התשובה הוא למעלה מהתחלקות, "בשעתא חדא וברגעא חדא"³⁹.

ז. ולהעיר גם מדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁰ אודות החילוק שבין יוהכ"פ וחג השבועות — שבזה גופא מודגשת השייכות דחג השבועות ליוהכ"פ, שגם הוא יום אחד⁴¹, וענינו הו"ע התשובה, ואדרבה, שיש עוד עילוי בחג השבועות לגבי יוהכ"פ — וז"ל:

במוצאי יוהכ"פ יש תקיעת שופר, שזהו סימן לסילוק שכינה⁴² (כביכול). וכיון שגם במ"ת נאמר⁴³ "במשוך היובל המה יעלו בהר", הי' צריך להיות גם בחג השבועות איזה ענין בשייכות להענין ד"במשוך היובל".

40 שיחת יום ב' דחה"ש תש"ד בסופה (סה"ש תש"ד ע' 140).

41 ראה גם לקו"ש חכ"ט ע' 210.

42 שו"ע אדה"ז או"ח סתרכ"ג סי"ד.

43 יתרו יט, יג.

36 ראה מכילתא בשלח יד, לא. וראה בארוכה שער האמונה לאדהאמ"צ.

37 יתרו קט, סע"ד ואילך.

38 רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ג הי"ב.

39 זח"א קכט, סע"א.

אך הענין הוא — שיוהכ"פ הוא רק בו ביום, עיצומו של יום מכפר⁴⁴, והעבודה של יוהכ"פ אינה יכולה להיות במשך השנה; משא"כ חג השבועות, קבלת התורה — הרי זה צריך להיות בכל השנה, ו"במשוך היובל" הוא נתינת רשות לקבל זאת⁴⁵.

* * *

ח. האמור לעיל (ס"ז) בנוגע לחילוק שבין יוהכ"פ לחג השבועות — משתקף גם בנגלה דתורה. ובהקדמה:

איתא בגמרא⁴⁶: "מר ברי' דרבינא, כולה שתא הוה יתיב בתעניתא, לבר מעצרתא (חג השבועות) ופוריא (פורים) ומעלי יומא דכיפורי (ערב יוהכ"פ). עצרת, יום שניתנה בו תורה. פוריא, ימי משתה ושמחה כתיב⁴⁷. מעלי יומא דכיפורי, דתני חייא בר רב מדפתי ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש⁴⁸, וכי בתשעה (הם) מתענין, והלא בעשירי מתענין, אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי".

וכן נפסק להלכה בשו"ע⁴⁹ בנוגע לערב יוהכ"פ — ש"אסור להתענות בו אפילו תענית חלום".

ובשו"ע רבינו הזקן פסק כן גם בנוגע לחג השבועות⁵⁰: "אסור להתענות תענית חלום בחג השבועות, לפי שהוא יום שניתנה בו התורה, וצריך לאכול ולשמוח בו, להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה כו'" — אף שברמ"א ובמג"א לא נזכר דין זה⁵¹.

ט. והנה, בנוגע לאיסור תענית חלום בערב יוהכ"פ, כותב רבינו הזקן⁵²:

"ומ"מ מי שירצה להתענות על חלומו עד סעודה המפסקת, אין למחות בידו, לפי שעיוה"כ אינו דומה לשבת שנאמר בו⁵³ וקראת לשבת עונג, ולפיכך אסור להתענות בו אפילו שעה א' לשם תענית אם אינו ת"ח

---

(44) רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג-ד (וראה לקו"ש שם ע' 203 הערה 7).
 (45) חסר סיום השיחה (המו"ל).
 (46) פסחים סח, ב.
 (47) אסתר ט, כב.
 (48) אמור כג, לב.
 (49) או"ח סתר"ד ס"א (ברמ"א). שו"ע אדה"ז שם.
 (50) סתצ"ד סי"ח.
 (51) ראה מג"א לאו"ח סתר"ד — שקו"ט בזה.
 (52) או"ח סתר"ד שם — ממג"א.
 (53) ישע"י נח, יג.

. . אבל בעיוה"כ שלא נאמר בו עונג, אלא שמצוה לאכול בו, ואם אכל פעם אחת ביום, יצא ידי חובתו".

ובפשטות יש לומר, שכן הוא גם בחג השבועות — שאם אינו מתענה כל היום, אלא רק תענית שעות, הרי זה מותר.

יש לומר, שהטעם שרבינו הזקן אינו כותב זאת בפירוש — הרי זה ע"ד שמצינו בכללי הרמב"ם⁵⁴ שלא כתב דינים מחודשים שלא נתפרשו בגמרא כו', מלבד במקומות ספורים שכותב מדעת עצמו, וכמו"כ י"ל גם בנוגע לרבינו הזקן.

[ולהעיר, שבעוונותינו הרבים, הנה עד עתה לא עסק אף א' בסידור כללי רבינו הזקן בשולחנו. — הנני משתמש בלשון "בעוונותינו הרבים", כיון שסידור הכללים בשו"ע אדה"ז, ה"י מביא תועלת גדולה בלימוד השו"ע כו'].]

י. אמנם, כד דייקת שפיר, נראה שיש לחלק בין ערב יוהכ"פ לחג השבועות:

בנוגע לערב יוהכ"פ, כותב רבינו הזקן "שלא נאמר בו עונג, אלא שמצוה לאכול בו, ואם אכל פעם אחת ביום (בסעודה המפסקת), יצא ידי חובתו";

משא"כ בנוגע לחג השבועות — כיון ש"צריך לאכול ולשמוח בו, להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה", יש לומר, שאסור להתענות בו אפילו תענית שעות.

יא. והביאור בזה בפנימיות העיניים:

מבואר בתו"א⁵⁵ שענין ה"חלום" קשור עם ענין הגלות, כי, "החלום הוא מחבר שני הפכים בנושא א' ומרכיב שני ענינים הפכיים כאלו היו לאחדים, והיינו מפני כי בשינה נסתלק מוח השכל המבחיץ, ולא נשאר רק כח המדמה, וכח המדמה יכול להרכיב ב' ענינים הפכיים כו'. וכך הענין בגלות, ניצוץ אלקות בנפש האדם שהוא בכחינת שינה והסתלקות המוחין, יכול הוא להרכיב ב' דברים הפכיים, להיות כל היום טרוד כמו"מ כו', הגם שבתפלה מעורר את האהבה כו', אעפ"כ אחר התפלה חולפת ועוברת האהבה, ואינו שם ללבו כי הוא היפוץ ההתבוננות שבתפלה, ומדמה בלב להרכיב ולחבר שני עניינים הפכיים יחד כו'".

(54) יד מלאכי כללי הרמב"ם אות ב' (55) וישב כח, ג. ואילך.

ולכן, כאשר ישנו ענין של חלום, שמורה על ההעלם והגלות של הנשמה בהגוף — אזי צריך להיות ענין של תענית, וענין זה יכול להיות גם בסדר העבודה דשבת ויו"ט.

משא"כ בחג השבועות, שהוא למעלה מהתחלקות כו' (כנ"ל ס"ו), ובו נפעל הענין ד"וירד הוי' על הר סיני"⁵⁶, שנמשך למטה הגילוי שלמעלה מסדר השתלשלות כו"⁴⁵.

* * *

יב. ידוע הביאור בנוגע למספר ששים ריבוא בני",

— דעם היות שזהו מספרם של בני" בציאתם ממצרים, ואילו במשך הדורות שלאח"ז ניתוסף על מספר זה בריבוי עצום, הרי, הנשמות שהם בבחי' שרשים וכללים הם לעולם במספר ששים ריבוא, ומכל א' מהם מתפשטים ריבוי נשמות, בדוגמת הענפים שמתפשטים מהשרשים כו' (כמבואר בתניא⁵⁷, וכמוזכר במאמרים שלפנ"ז⁵⁸) — שמשפר זה עולה ממספר ו' כפי שנכפל ביו"ד ה' פעמים⁵⁹ — כמרומו בשם הוי' שיש בו ג' המספרים ו' י' ה'.

והענין בזה — כמ"ש⁶⁰ "כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו", ש"חבל" הוא בציור אות וא"ו, וכאשר כופלים הוא"ו באות יו"ד (שלפני פניו), ה' פעמים (כמרומו באות ה' שלפניו), אזי עולה המספר ששים ריבוא (ואות ה' האחרונה מורה על הירידה וההמשכה לעוה"ז, ע"ד מארז"ל⁶¹ "בה' נברא העולם הזה").

יג. והנה, בנוגע לששים ריבוא בני" — אומר משה רבינו, רוען של ישראל: "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו"⁶².

וידוע הביאור בזה⁶³, שאע"פ שששים ריבוא בני" הם בבחי' "רגל" לגבי משה רבינו שהוא ה"ראש", מ"מ, על ידם דוקא נמשך "אנכי" — בקרבו", בכאו"א מישראל, כולל גם במשה רבינו עצמו.

ראש — סה"מ תרכ"ו ע' קיב. אעת"ר ס"ע רמב ואילך. תרע"ח ע' שיב.

(60) האזינו לב, ט.

(61) מנחות כט, ב.

(62) בהעלותך יא, כא.

(63) סה"מ תרפ"ז ע' קטו. וראה גם לקו"ת

בהעלותך לא, ד. לג, ב.

(56) יתרו יט, כ.

(57) פל"ז (מח, א).

(58) ד"ה ויאמר לו יהונתן מחר חודש

דש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון פ"ו (תו"מ

חל"ג ע' 456).

(59) ראה אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכא,

א. בהעלותך (בהוספות) ע' 5. ד"ה שאו את

וענין זה מרומז גם בנגלה דתורה — כדאיתא בגמרא⁶⁴ על הפסוק⁶⁵ "לך רד", "אמר לו הקב"ה למשה רד מגדולתך, כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל כו'" (והרי עכשיו אינם בדרגתם הקודמת כו'), והיינו, שע"י ישראל ניתוסף אצל משה רבינו "גדולה" — הענין דמתן-תורה.

וזהו גם תוכן הענין ד"שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו"⁶⁶ — שע"י "שש מאות אלף רגלי" נעשה אצל משה "אנכי בקרבו", דקאי על מתן-תורה שהתחלתו ב"אנכי", כתורת הבעש"ט⁶⁷ שזהו כללות ענין התורה (שהרי כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ועשרת הדברות כלולים בדיבור הראשון, והדיבור הראשון כלול בתיבה הראשונה — "אנכי"), ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית"⁶⁸, דקאי על כל עניני התורה, תושב"כ ותושבע"פ (כולל גם מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש⁶⁹), שלכן פוסק הרמב"ם⁷⁰ ש"האומר שאין התורה מעם ה' אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת . . וכן הכופר בפירושה שהוא תורה שבעל פה . . (הרי זה) כופר בתורה".

יד. ומזה מובן גם בנוגע לכללות הדורות — שיש מעלה יתירה בדרא דעקבתא דמשיחא, שהוא בבחי' רגל, ועד לבחי' "רגלין ברגלין"⁷¹, שעל ידו דוקא נמשך בחי' "אנכי — בקרבו", בכללות הקומה שלימה דכנסת ישראל בכל הדורות.

יש להוסיף, שמעלת דור האחרון מוכרחת גם מצד הענין ד"מעלין בקודש"⁷², כי, להיותו ציווי — ובמילא גם נתינת-כח — נצחי בכל זמן, הרי מובן שמזמן לזמן, מרגע לרגע, מיום ליום, ועאכו"כ מדור לדור, צריכה להיות הוספה והעלאה בקודש, ועכ"פ מצד פנימיות הענינים, הרי העבודה של דור האחרון פועלת למעלה — באתעדל"ת אתעדל"ע — באופן נעלה יותר, ולכן עי"ז נמשך בחי' "אנכי בקרבו".

וכן הוא בעבודתו הפרטית של כאו"א מישראל, שיש בה כל פרטי הענינים דרגל וראש (כמו בציור גוף האדם כפשוטו, שהוא בדוגמא שלמעלה, שלכן נקרא "אדם", ע"ש "אדמה לעליון"⁷²) — שיש מעלה בעבודה שבבחי' רגל, שהו"ע הקבלת-עול, שעל ידה דוקא ניתוסף יותר גם בעבודה שבבחי' ראש, שהו"ע ההבנה והשגה שבמוח (ע"ד האמור

68) שבת קה, א (לגירסת הע"י).

69) נסמן בלקו"ש חי"ט ע' 252.

70) הלי' תשובה פ"ג ה"ח.

71) זח"ב רנח, א ובמק"מ שם.

72) ראה של"ג, ג, רע"א. ועוד.

64) ברכות לב, א.

65) תשא לב, ז ובפרש"י.

66) ראה גם תו"א בראשית א, ב. תו"מ

סה"מ אדר ע' לר. וש"נ.

67) ראה בן פורת יוסף כג, ד. וראה גם

הנסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 382 הערה 53.

בענין "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו", וכידוע שענין היראה וקבלת-עול הוא ראשית העבודה ועיקרה ושרשה⁷³, "דא תרעא לאעלאה"⁷⁴, ועד שביראה תתאה כלולה גם יראה עילאה⁷⁵ (עלי' נאמר⁷⁶ "אם אין חכמה אין יראה").

טו. ומזה מובן גם בנוגע לעבודה ששייכת לרגל כפשוטה:

ובהקדמה — שג' המועדים פסח שבועות וסוכות נקראים בשם "רגלים"⁷⁷, שבהם ישנו החיוב דעלי' לרגל, על כל מי שיכול לעלות ברגליו להר הבית⁷⁸.

ויש לקשר ענין זה עם ההנהגה שהנהיג רבינו נשיאנו, שבג' הרגלים יהי' ענין של "תהלוכה" — הליכה ברגל כדי לפעול שיהי' ניכר ונרגש ענין המועדים גם במקומות כאלה שמצד עצמם אינם חדורים כ"כ בענין המועדים.

וענין זה מודגש ביותר בחג השבועות — כיון שיש בו מעלה לגבי שאר המועדים מצד הגילוי ד"אנכי" במתן-תורה, והרי נתבאר לעיל (בפירוש "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו") שהענין ד"אנכי בקרבו" נמשך ע"י ענין ה"רגל" דוקא, ובנדודי, ענין ההליכה ברגלים, שבזה ניכר מעלת הרגל שמוליך את האדם (גם ראשו) למקום שמצד עצמו לא הי' יכול להגיע לשם.

ובהתאם לכך, הנה, כל אלה שהשתתפו ב"תהלוכה", יאמרו עתה "לחיים", ומתוך שמחה⁷⁹.

ויהי' שעי"ז יומשך הענין ד"אנכי" — "בקרבו" — בכל אחד ואחד, "ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימך"⁸⁰.

* * *

טז. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בהתוועדות דחג השבועות⁸¹:

שליט"א מסעודת ליל ב' דיו"ט, לאחרי שחזרו מהתהלוכה — עודד בידו הק' את השירה והריקודים, ואח"כ מסר הרב חדקוב ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, שתהי' שנת תורה שנת הצלחה ושנת שמחה (המו"ק).	(73) תניא רפמ"א.
(80) ר"פ נצבים.	(74) זח"א ת, רע"א.
(81) שיחת יום ב' דחה"ש תש"ד ס"י (סה"ש תש"ד שם). וראה גם שיחת יום ב' דחה"ש תשי"ד ס"ז ואילך (תו"מ ח"ב ע' 28 ואילך).	(75) ראה תו"א ויקהל בהוספות קיד, ד. ביאוה"ז לאדהאמ"צ אמור פא, א-ב. קונטרס העבודה פ"ג (ע' 18).
	(76) אבות פ"ג מי"ז.
	(77) משפטים כג, יד.
	(78) ריש חגיגה — במשנה (ובפרש"י).
	שם ד, סע"א.
	(79) יש לציין, שכאשר יצא כ"ק אדמו"ר

מנהג רבותינו נשיאינו לומר תורה — מאמר חסידות — בחג השבועות בעת הסעודה, וגם לספר סיפור ממורנו הבעש"ט.

בחג השבועות תר"ד אמר הוד כ"ק אדמו"ר הצ"צ תורה, וגם סיפור מעשה מהבעש"ט. וזה דבר הסיפור:

דרכו של הבעש"ט היתה להלך ולחזר מישוב לישוב ומכפר לכפר, ובכל מקום הי' מקבץ את כל האנשים הפשוטים והי' מקרבם ביותר ומדבר עמם דברים המעוררים ליראת שמים כו'.

פעם אחת קיבץ את כל תושבי הישוב, אנשים נשים וטף, ואמר לפניהם:

כתיב⁸² "אשרי תבחר ותקרב". אשרי ר"ת: אמן יהא שמי' רבא. הגם שישנם דרגות, כהמשך הכתוב "ישכון חצריך גו' ביתך קדוש היכלך וגו'", כמבואר בלקו"ת⁸³ [ולהעיר, שבהשיחה לא ניכר אם הציון ללקו"ת הוא מדברי הצ"צ, או שזוהי הוספת כ"ק מו"ח אדמו"ר], מ"מ, באמירת איש"ר הכל שוים. — ועי"ז הכניס בהם הבעש"ט חיבה לאמירת איש"ר. עד כאן הוא סיפור רבינו נשיאנו.

ויש לבאר השייכות דסיפור זה לענינו של חג השבועות — כי, אע"פ שבהשיחה נזכר רק שרבותינו נשיאינו נהגו לספר סיפור מהבעש"ט, מבלי להגדיר תוכנו של הסיפור, הרי מובן, שתוכן הסיפור צריך להיות קשור ושייך לחג השבועות, ובפרט שחג השבועות הוא יום ההילולא של הבעש"ט, שבו עולה כל העמל שעמלה נפשו בחייו⁸⁴.

יז. ביאור תוכן תורת הבעש"ט בענין אמירת איש"ר:

בפירוש התפלה "יהא שמי' רבא מברך לעלם כו'" — איתא בתוס'⁸⁵ ש"פ' במחזור ויטרי .. שזו תפלה שאנו מתפללין .. שיהא שמו גדול ושלם, ומבורך לעולם הוי תפלה אחרת .. וזה לא נראה, מדקאמר הכא⁸⁶ יהא שמי' הגדול מבורך, משמע דתפלה אחת היא, ואינו רוצה לומר שיהא שמו גדול ושלם, אלא יהא שמו הגדול מבורך כו'.

והענין בזה — ש"שמו הגדול" קאי על שם הוי' שלמעלה מכל השמות, כמבואר בתורה אור (בהדרושים שבהם מדובר אודות ענין

(82) תהלים סה, ה. (עם דא"ח) שער הל"ג בעומר דש, סע"ב

(83) ד"ה כי תשמע בקול ס"ב (פ' ראה כג, ואילך).

(84) ד"ה ועונין — ברכות ג, א. (ב.)

(85) ד"ה ועונין — ברכות ג, א. (86) ברכות שם. (84) ראה תניא אגה"ק סכ"ז"כח. סידור

הגלות ויציאת מצרים)⁸⁷ בפירוש מאמר הזהר⁸⁸ שכל ענין התומ"צ הוא "לא תקנא רזא דשמי", ד"היינו להמשיך מבחי' שמו הגדול שהוא בחי' א"ס . . גילוי שם הוי", ובזה גופא יש כמה דרגות, ועד להדרגא שעלי' נאמר בפרקי דר"א⁸⁹ "עד שלא נברא העולם (ובעבודת הקודש⁹⁰ איתא "עד שלא נאצל העולם") הי' הקב"ה ושמו הגדול בלבד";

ועל זה אומרים "יהא שמי' רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא" — שבחי' "שמו הגדול" ("שמי' רבא") יומשך ויתגלה (לא רק למעלה מסדר השתלשלות, ולא רק בעולם האצילות, אלא) גם "לעלם ולעלמי עלמיא", בכל העולמות⁹¹, עד לעולם הזה.

יח. ענין זה מרומז גם במאמר חז"ל⁹² "כל העונה אמן יהא שמי' רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה":

"שבעים שנה" — מורה על כללות העולם וכללות סדר ההשתלשלות שקשור עם מספר שבע, שכן, כללות התהוות הבריאה היא בשבע ימים, ששת ימי השבוע ויום השבת, שהם כנגד שבעת המדות, שנקראים שבעת ימי הבנין⁹³, וכמו כן כללות הבריאה היא למשך שית אלפי שנין ואלף השביעי⁹⁴; ושלימות מספר שבע הוא בהתכללותו מעשר — שזהו מספר שבעים.

ו"גזר דין של שבעים שנה" — מורה על השורש ומקור של המדות (שבעים שנה), בחי' המוחין, בדוגמת "גזר דין" כפשוטו שתלוי בהבנה והשגה של חברי הבית-דין.

ומזה מובן שב"גזר דין של שבעים שנה" כלולים כל הדרגות שבהם יכול להיות ענין של חסרון בעבודה (שמצד זה ישנו ענין של דין וגזר-דין), ועד להדרגות הכי עליונות שהחסרון הוא בדקות ביותר, אלא, שלפי ערך מעלת מדרגתו הרי זה נחשב לחסרון גדול, בבחינת "מחוי במחוג קמי מלכא וכו"⁹⁵, ולכן צריך להיות ענין של תשובה וכו'.

כ"ק אדמו"ר מהר"ש בכה"מ תרל"ג ח"ב ע' שסג: "והנראה שכן הי' הגירסא שלו בגמ' שבת". וראה גם תו"מ סה"מ סיון ריש ע' שעח, ובהנסמן שם.

93) ראה תניא רפ"ג, וב"מ"מ, הגהות

והערות קצרות" לשם (ע' מד).

94) ר"ה לא, א. וש"נ.

95) ראה חגיגה ה, ב.

87) שמות מט, ד ואילך.

88) ראה זהר ח"א קמב, סע"ב. ח"ב ח,

א. ח"ג ה, רע"א.

89) פ"ג.

90) ח"א (חלק היחוד) פ"ב.

91) ראה גם לקו"ת חוקת סה, סע"ג

ואילך.

92) שבת קיט, ב. טור או"ח סנ"ו (ובהערת

ויסוד הדברים — המבואר בתניא⁹⁶ בפירוש הכתוב⁹⁷ "וחטאתי נגדי תמיד", ש"אף שכבר עשה תשובה נכונה, הרי עיקר התשובה בלב, והלב יש בו בחי' ומדרגות רבות כו", ולכן, לגבי דרגא נעלית יותר לא מספיקה התשובה שלפני⁹⁸, אלא נדרש ענין התשובה באופן נעלה יותר, וכנ"ל (ס"ג) מהסיפור המובא בפע"ח.

ומזה מוכן שענין ה"גזר דין" שייך גם בהדרגות היותר נעלות, שגם בהם צריך להיות ענין התשובה — שזהו החידוש של משיח ש"אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא"⁹⁸, שגם אצל צדיקים יהי' ענין התשובה.

ומזה מוכן גודל העילוי דאמירת יהא שמי' רבא שעייז קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה — כיון שזהו ענין שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות (שמו הגדול), וענין זה נמשך למטה (מברך לעלם ולעלמי עלמיא) עד לעוה"ז הגשמי והחומרי, לשנות את הגזר דין ולפעול שכל הענינים הבלתי־רצויים יתהפכו לטוב הנראה והנגלה.

יט. עפ"ז יש לבאר תוכן תורת הבעש"ט בענין אמן יהא שמי' רבא, ר"ת "אשרי (תבחר ותקרב)", שלמרות חילוקי הדרגות ד"ישכון חצריך גו' ביתך קדוש היכלך", הנה באיש"ר שוים כולם:

מבואר בלקו"ת (הנ"ל) ש"חצריך" לשון רבים הם "ב' חצרות, חצר החיצונה וחצר הפנימית", "חצר החיצונה הוא בחי' פסוקי דזמרה .. וחצר הפנימית הוא קריאת שמע וברכותי", "והדר נשבעה בטוב ביתך, בחינת בית, בתפלת שמונה עשרה שהוא בחינת ביטול כו", ועד להדרגא שלמעלה גם מבית — "היכלך", ובזה גופא — "קדוש היכלך"⁹⁹.

ונמצא, שבפסוק זה נכללים כל הדרגות שבענין העבודה, מהקצה היותר תחתון עד להקצה היותר עליון.

ועל זה אומר הבעש"ט, שלמרות שישנם דרגות הנ"ל, שהם דרגות אמיתיות בענין העבודה, מ"מ, ביחס להענין דאיש"ר, הרי כל הדרגות הנ"ל, מ"חצריך" עד "קדוש היכלך", הם בהשוואה.

וטעם הדבר — מצד גודל הענין ד"שמי' רבא", שמו הגדול, ועד לבחי' "הוא ושמו בלבד", שזהו ענין השם כפי שהוא בעצמותו ית', אשר, כדי להגיע שמה — אין זה ע"י ענינים של "דרגות", שבהם ישנם

96) פכ"ט (לו, ב).

שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.

97) תהלים נא, ה.

99) ראה גם ד"ה אשרי תבחר ותקרב

98) ראה זח"ג קנב, ב. לקו"ת דרושי תשט"ז (תו"מ סה"מ ניסן ע' קנו ואילך).

חילוקים, חיצוניות ופנימיות וכו', אלא דוקא ע"י ענין של "פשיטות" שהוא בשוה בכל.

ומסיים בהשיחה שע"י תורה הנ"ל פעל הבעש"ט על האנשים הפשוטים שתהי' אצלם חזיבה לאיש"ר,

— היפך בתכלית מהמעמד ומצב "שלא ברכו בתורה תחילה"¹⁰⁰, כמ"ש הב"ח¹⁰¹ (ומרומו בפ"י רבינו יונה¹⁰²) שהיתה חסרה אצלם הכוונה "להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה ולהמשיך השכינה .. הוא המכוון בברכת אשר בחר בנו על אשר קרבנו לפני הר סיני ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדתו שהי' משתעשע בה בכל יום וכו'" — שיהי' נרגש אצלם הענין דאיש"ר — המשכת "שמי' רבא" (שמו הגדול) "לעלם ולעלמי עלמייא" באופן שלמעלה מחילוקי דרגות כו', שזהו מצד פשיטות העצמות דוקא.

כ. עפ"ז יש לבאר הקשר והשייכות דתורה הנ"ל לחג השבועות: במתן תורה (ענינו של חג השבועות) מצינו ענין של חילוקי דרגות מחד גיסא, וענין של השתוות לאידך גיסא:

מחד גיסא, היתה עמידת בני"י בהר סיני באופן ש"אתה (משה) מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו וכו'"¹⁰³, עד למחנה דן ("מאסף לכל המחנות"¹⁰⁴) שעמד "בתחתית ההר"¹⁰⁵ — ע"ד חילוקי הדרגות ד"חצריך ביתך וקדוש היכלך";

ולאידך גיסא, מצינו גם ענין של השתוות כל המדריגות, עד כדי כך שהגילוי ד"אנכי (אנא נפשי כתבית יהבית) בקרבו" נמשך דוקא ע"י "רגלי העם" (כנ"ל סי"ג) — ע"ד השתוות כל המדריגות ד"חצריך ביתך וקדוש היכלך" לגבי הענין דאיש"ר, מצד פשיטות העצמות.

ויש להוסיף, שהעדר ההתחלקות (ענין ההשתוות) מודגש גם בכללות הזמן דחג השבועות — כנ"ל (ס"ו) שחג השבועות הוא יום אחד, ועד שמעיקר הדין לא היו צריכים לעשות כחג השבועות אפילו יו"ט שני של גלויות, להיותו למעלה מהתחלקות.

וכל זה קשור גם עם ענינו של הבעש"ט, שיום ההילולא שלו (שבו

103) מכילתא ופרש"י יתרו יט, כד.

104) בהעלותך יו"ד, כה. וראה פרש"י

ויקהל לה, לד.

105) יתרו שם, יז.

100) נדרים פא, א. ב"מ פה, ריש ע"ב.

101) אר"ח סמ"ז (ד"ה ומ"ש דאמר).

102) הובא בר"ן נדרים שם. שו"ע אדה"ז

אר"ח ר"ס מז.

עולה כל העמל שעמלה נפשו בחייו) בחג השבועות — כידוע¹⁰⁶ שהבעש"ט גילה והכניס באנשים פשוטים פשיטות העצמות, ובאופן שנמשך וחודר גם בעניני העבודה הקשורים עם הרגש שבלב וההבנה והשגה שבמוח (ע"ד האמור לעיל שע"י "רגלי העם" נמשך "אנכי בקרבו" בבחי' הראש) — ע"י תורת החסידות.

כא. ועוד והוא העיקר:

ע"י כללות העבודה בקיום התומ"צ שניתנו במתן-תורה בחג השבועות, נשלמת כוונת הבריאה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים¹⁰⁷, באופן נעלה יותר מכמו שהי' בתחלת הבריאה, שזהו"ע "אלה תולדות פרץ"¹⁰⁸ שלמעלה מ"אלה"¹⁰⁹ תולדות השמים והארץ בהבראם¹¹⁰.

ונקודת הענין — שהמדריגה התחתונה ביותר שבתחתית הקו (בחי' רגלין ברגלין¹¹¹) תהי' מחוברת עם בחי' העיגול הגדול¹¹¹, שזהו תוכן הענין ש"שמי' רבא" יהא מברך — בכרכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר¹¹² — שיומשך ויאיר בגילוי "לעלם ולעלמי עלמייא", כך שיהי' ענין של השתוות בכל המדריגות.

וענין זה נפעל כבר במתן-תורה, כידוע הפתגם¹¹³ שלא יהי' עוה"פ מתן-תורה, כיון שבמתן-תורה נכללים גם כל הגילויים דלעתיד לבוא, אלא שענין זה לא הי' בגילוי בסדר השתלשלות, ולעתיד לבוא יהי' בגילוי, שגם הבשר הגשמי יהי' מחובר עם בחי' העיגול הגדול.

והנתינת כח על זה הוא בחג השבועות, שהוא יום אחד, בחי' שלמעלה מהתחלקות (כנ"ל), ומיום זה נמשך על כל השנה כולה שתתגלה הבחי' שלמעלה מהתחלקות אצל כל בני, אנשים נשים וטף, ובכל העולמות כולם, כפי שיהי' כביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, מהבחינה התחתונה ביותר ד"מאטו רגלין ברגלין"¹¹⁴ — לקיום היעוד¹¹⁴ "ועמדו רגליו ביום ההוא גו".

* * *

(110) ראה שמו"ר פ"ל, ג.
 (111) ראה סה"מ תרנ"ט ס"ע קי ואילך.
 (112) ב"ר פס"א, ד.
 (113) סה"מ תרמ"ז ע' פז. תרנ"ו ע' שנו.
 המשך תרס"ו ע' כג. ע' תקמו. תער"ב ח"א ע' שסו. ועוד.
 (114) זכר"י יד, ד.

(106) ראה גם כתר שם טוב בהוספות סקנ"ה ואילך. וש"נ.
 (107) ראה תנחומא נשא טז. וראה שם בחוקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ.
 (108) רות ד, יח.
 (109) בראשית ב, ד.

כב. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי גו'.

* * *

כג. תוכן הדברים בהמאמר דלעיל¹¹⁵ בפירוש הכתוב¹¹⁶ "והי' אמונת עתיך וגו'" — מצאתי במאמרי הצמח-צדק¹¹⁷ [וכנראה ישנו גם מרבותינו נשיאינו שלפנ"ז, אף שלעת-עתה לא ראיתי, ולא ראינו אינו ראי'] , וחלק מזה נתבאר בתוספת ביאור במאמר של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע מחג השבועות תרנ"ב¹¹⁸.

ובהמשך לזה נתבאר¹¹⁹ גם הקשר והשייכות דג' המועדים עם גמר גידול וצמיחת התבואה —

החל מחג הפסח, ראשון לרגלים, כמ"ש¹²⁰ "שמור את חודש האביב", "שיהי' חודש זה בזמן האביב"¹²¹, ועד שמעברין את השנה מפני האביב, אם עדיין לא נתבשלה השעורה הקרוי' אביב¹²², שממנה מביאים את העומר¹²³,

וכן חג השבועות, שנקרא "חג הקציר"¹²⁴, "ביכורי קציר חטים", "שאתה מביא בו שתי הלחם מן החטים . . מנחה ראשונה הבאה מן החדש של חטים למקדש"¹²⁵,

[ולהעיר מהמנהג לקרוא מגילת רות בחג השבועות — מפני שמאורע זה אירע בזמן הקציר]¹²⁶,

ועד לחג הסוכות, שנקרא "חג האסיף גו' באספך את מעשיך מן השדה", "שכל ימות החמה התבואה מתייבשת בשדות ובחג אוספים אותה אל הבית מפני הגשמים"¹²⁴,

וכדאי'תא בילקוט¹²⁷ בכי'אור טעם הדגשת ענין השמחה בחג הסוכות דוקא, אע"פ שכל הימים טובים הם "מועדים לשמחה" — "שהתבואה ופירות האילן בפנים לפיכך כתב שלש שמחות".

115) פ"ד (לעיל ע' 19 ואילך).	124) משפטים כג, טז ובפרש"י.
116) ישע"י לג, ו.	125) תשא לד, כב ובפרש"י.
117) אוה"ת דרושי שבועות ע' סו ואילך.	126) ראה אבודרהם בקריאת המגילות
118) סה"מ תרנ"ב ע' לו ואילך.	במועדים (ע' רמ). לבוש הלי' שבועות סצ"ד
119) אוה"ת שם ע' עז ואילך.	ס"ב.
120) פ' ראה טז, א.	127) יל"ש אמור רמז תרנד (בתחלתו).
121) רמב"ם הלי' קידוה"ח רפ"ד.	וראה גם תו"מ ח"י ס"ע 32 ואילך. חכ"ז ע'
122) ראה שם ה"ג.	37 ואילך. חכ"ט ע' 111 ואילך.
123) משנה סוטה רפ"ב.	

ומבאר בהמאמר¹²⁸, תוכן הענין בעבודת האדם — שלא מספיק קציר שעורים וקציר חטים בחג הפסח וחג השבועות, שאז עדיין נמצאת התבואה בשדה, אלא צריך להיות האסיפה וההכנסה לבית, שזהו החידוש דחג הסוכות, כדלקמן.

כד. חג הפסח שהוא זמן גמר צמיחת השעורים, מאכל בהמה — מורה על נפש הבהמית (ה"בהמה" שבאדם) כפי שהיא במעמד ומצב שצריכים להתייגע עמה כדי לבררה ולזככה, כי, ענינו של חג הפסח הוא היציאה ממצרים שעיקרה בנוגע לנפש האלקית, ואילו נפש הבהמית לא נתהפכה עדיין¹²⁹, כמבואר בתניא¹³⁰ שלכן נאמר ביצי"מ "כי ברח העם גוי"¹³¹, "מפני שהרע שבנפשות ישראל עדיין הי' בתקפו כו", ולאח"ז מתחילה העבודה של בירור וזיכוך נפש הבהמית.

וענין זה נעשה במשך מ"ט הימים דספירת העומר — שקרבן העומר הוא משעורים, מאכל בהמה — שבהם מבררים את שבעת המדות דנפש הבהמית כפי שכל אחת כלולה משבע, שמספרם מ"ט¹¹.

וזוהו גם טעם המנהג שבמשך מ"ט ימי הספירה לומדים מסכת סוטה שיש בה מ"ט דפים¹³² — כי, גם קרבן סוטה הוא משעורים, כמארז"ל¹²³ "כשם שמעשי מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה", והרי הבירור וזיכוך של נפש הבהמית נעשה ע"י לימוד התורה.

וע"י העבודה דבירור וזיכוך נפש הבהמית במשך "שבע שבתות תמימות"¹³³ — אזי נעשה בציור "אדם":

כתיב¹³⁴ "אדם אתם", ודרשו חז"ל¹³⁵ "אתם קרויין אדם ואין העכו"ם קרויין אדם".

וענין זה נעשה במתן-תורה (כדאיתא בתוס'¹³⁶), כי, במ"ת נאמר לכאו"א מישאל "אנכי הוי' אלקיך"¹³⁷, בלשון יחיד¹³⁸, וכיון שדיבורו

ס"ע עה ואילך. ח"י"ה ע' תיב. וראה גם תו"מ חכ"ח ע' 95. וש"נ.

(133) אמור כג, טו.

(134) יחזקאל לד, לא.

(135) יבמות סא, רע"א.

(136) ראה תוד"ה ואין נציב מלח — נדה

ע, ב. הובא במכתב ר"ח סיון שנה זו (אג"ק

חכ"ב ע' רכט).

(137) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

(138) יל"ש יתרו רמז רפו.

(128) המאמר שבו נתבארו הענינים בהסגנון דלקמן, כנראה, לא נדפס עדיין (וראה גם אוה"ת משפטים ע' א'קעח ואילך. פינחס ע' אריב ואילך. דרושי סוכות ע' א'תשו. ועוד). המו"ל.

(129) ראה לקו"ת ויקרא ג, א.

(130) פל"א (מ, ב).

(131) בשלח יד, ה.

(132) "היום יום" ז אייר. וראה אג"ק ח"ט

של הקב"ה חשיב מעשה¹³⁹, אזי נעשה כן בפועל אצל כאו"א מישראל — שכחו וחיותו ("אלקיך", כחך וחיותך) הוא "אנכי הוי'", ומאז, הרי כאו"א מישראל עד סוף כל הדורות [כדאיתא בפרקי דר"א¹⁴⁰ שבמעמד הר סיני היו נוכחים כל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות] נקרא בשם "אדם", ע"ש אדמה לעליון¹⁴¹, כמו אדם העליון שעל הכסא¹⁴¹.

וענין זה בא לאחרי הקדמת העבודה בכיור וזיכוך נפש הבהמית במשך "שבע שבתות תמימות", שע"ז נעשית גם ה"בהמה" שבאדם בציור "אדם".

ועז"נ¹⁴² "משכני אחרין נרוצה גו'", שכאשר נפש האלקית מבררת ומזככת את נפש הבהמית, אזי נעשה "אחרין נרוצה" בלשון רבים, שגם נפש הבהמית ויצה"ר שבחלל השמאלי מתהפכים לאהבה את ה', ובכח זה מתהפכים כל הענינים הבלתי-רצויים לטוב, כדרשת חז"ל¹⁴³ על הפסוק¹⁴⁴ "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל". וזהו שחג השבועות הוא זמן קציר חטים, שמהם מביאים שתי הלחם — שחטים הוא מאכל אדם, כיון שנפש הבהמית כבר נתבררה ונעשית בציור אדם.

כה. אמנם, גם לאחרי העבודה דקציר שעורים וקציר חטים (בחג הפסח וחג השבועות), נמצאים עדיין בשדה, ולאח"ז צריכה להיות העבודה ד"באספך מגרנך ומיקבך" (בחג הסוכות, חג האסיף), לאסוף את הכל לתוך הבית, שאז דוקא נעשה החיוב במעשר, שהרי "אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית"¹⁴⁵.

והענין בזה:

כללות העבודה ב"שדה" היא — כמ"ש¹⁴⁶ "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה", שזהו"ע בירור הניצוצות, כמבואר במאמר¹²⁸, וכנראה מיוסד על המבואר בתורה אור¹⁴⁷ ובתורת חיים¹⁴⁸, שזהו "עד"מ כמו שקושרין העמרים שמקבצין כמה שבלים רבים מאד ומחברים אותן וקושרין אותן באגודה אחת. . מתחלה היו השבולים מפורדים זמ"ז, וע"י קשירה זו

143 (ירושלמי מע"ש פ"ה ה"ה).

144 (תבוא כו, טו).

145 (ברכות לה, ב. וש"נ).

146 (ישב לו, ז).

147 (ישב כח, א).

148 (שם סו, ב ואילך).

139 (ב"ר פמ"ד, כב).

140 פמ"א.

141 (כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר

שינגנו ניגון, ואח"כ המשיך השיחה (המו"ז).

142 (שה"ש א, ד. וראה לקו"ת ויקרא ב,

סע"ד ואילך).

היו לאחדים, כמו"כ ממש הוא ענין הבירורים והעלאת הניצוצות כו' כשמעלין אותן מטורי דפרודי להתכלל בבחי' מ"ן באחדות ה' כו", — ויש להוסיף, שבענין זה נכללת גם אחדותם של בני"י העוסקים בעבודת הבירורים, היינו, שכל אחד מישראל הוא בדוגמת שבולת אחת, וכאשר כו"כ מישראל מצטרפים לעבוד עבודתם ביחד, בדוגמת חיבור וקשירת כו"כ שבליים באגודה אחת, הרי זה פועל יתרון ותוספת כח שלא בערך, ובפרט מצד גודל העילוי שבמעמד עשרה מישראל, כמבואר באגה"ק¹⁴⁹ ש"אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד, אף שאינם מדברים בדברי תורה, תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשריא עליהו ("אכל בי עשרה שכינתא שריא"¹⁵⁰) עד שהי' מתבטל מציאותו לגמרי" —

ולאח"ז צ"ל הענין ד"קמה אלומתי גו' תסובינה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי"¹⁴⁶, שזהו"ע בירור שני, שעל ידו יוכלו להתייחד ממש באלקותו ית' בבחי' ביטול במציאות.

אמנם, גם כאשר העבודה בשדה היא כדבעי, הרי כל זמן שנמצאים "בשדה", שהוא מקום פתוח — יכולים לבוא גם ענינים בלתי-רצויים, שזהו כללות הענין ד"עשו גו' איש שדה"¹⁵¹. ולכן, תכלית שלימות העבודה היא — לאסוף ולהכניס את כל הענינים מן השדה אל הבית, שיש לו מחיצות וגג להגן מפני ענינים בלתי-רצויים, כמו רוחות, קור וחום, או מטר שיורד שלא בזמנו, וכיו"ב.

וזהו החידוש של חג הסוכות — שגם לאחר שלימות העבודה דחג הפסח וחג השבועות, שכבר יצאו מענין השעורים שהם מאכל בהמה ובאו לענין החטים שהם מאכל אדם, והיתה כבר העבודה ד"מאלמים אלומים בתוך השדה", עד לעבודה ד"ותשתחווין לאלומתי", מ"מ, נמצאים עדיין בשדה, ולאח"ז צריכה להיות ההכנסה לבית, שזהו מקומו של האדם, וכמ"ש¹⁵² "תפארת אדם לשבת בית", והיינו, שנוסף לכך שבבית ישנם כלים ורהיטים ולבושים וכו', הרי זה טפל לעיקר ענינו של הבית שקשור עם עצם מציאותו של האדם, כמאמר חז"ל¹⁵³ "כל מי שאין לו בית אינו אדם", ולכן פועל "תפארת אדם".

(152) ישעי' מד, יג.

(149) סכ"ג (קלו, ב).

(153) ראה יבמות סג, רע"א ובתור"ה שאין

(150) סנהדרין לט, א.

שם. וראה גם תו"מ חכ"א ס"ע 291 ואילך.

(151) תולדות כה, כו. וראה אוה"ת עה"פ

(קלט, סע"ב ואילך).

כו. וכן הוא גם בנוגע לענין הבית כפי שהוא בתורה:
 ובהקדמה — שבנוגע לג' הענינים הכלליים דמזון לבוש ובית¹⁵⁴,
 ידוע שהתורה היא בדוגמת ענין המזון, כמ"ש¹⁵⁵ "ותורתך בתוך מעי",
 ונוסף לזה ישנם גם עניני עבודה שהם בדוגמת ענין הלבושים וענין הבית
 כו'. אמנם, כיון שהתורה כללות ופרטות נאמרה⁴, הרי מובן שגם בתורה
 עצמה ישנם כל פרטי הענינים דמזון לבוש ובית.

והענין בזה:

אמרו חז"ל¹⁵⁶ "לעולם ילמד אדם תורה (מרבנו עד שתהא גירסת
 התלמוד ופירושו שגורה לו בפיו) ואח"כ יהגה (יעיין בתלמודו),
 שנאמר¹⁵⁷ בתורת ה' והדר ובתורתו יהגה", היינו, שתחילת הלימוד הוא
 למיגרס, "ליגרס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר,
 שנאמר¹⁵⁸ גרסה נפשי לתאבה, גרסה כתיב, ולא כתיב טחנה" (שאיני
 טוחנה הדק ליכנס בעומקה), ואח"כ בא ללימוד באופן של הבנה והשגה,
 בעיון והעמקה, שטוחן הדק ולועס כו' ("קייט-פאָנאַנדער"), עד שנעשית
 "תורתו", שלומדה היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו
 ביחוד נפלא — בדוגמת המזון שמכניסו בתוכו וקרבו ממש עד שנעשה
 דם ובשר כבשרו¹⁵⁹.

אמנם, גם כאשר לומד ענין בתורה באופן שמבינו ומשיגו בשכלו
 ומתאחד עמו וכו', הרי, כיון ש"ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים"¹⁶⁰,
 נשאר עדיין חלק שאינו יכול לבוא אצלו בהבנה והשגה, אלא נשאר
 מבחוץ הימנו בבחינת מקיף מלמעלה.

ובפרטיות יותר, הנה גם החלק שאינו מבין ומשיג ונשאר בבחי'
 מקיף — נחלק לשתיים:

לכל לראש — נרגש בשכלו שבענין זה יש שכל עמוק יותר
 שלמעלה מהשגתו, היינו, שגם השכל העמוק נרגש אצלו, אלא שאינו
 יכול לבוא בהבנתו והשגתו, כי אם בבחי' מקיף בלבד.

ולמעלה מזה — עומק השכל שאינו נרגש בשכלו כלל, אפילו לא
 באופן של מקיף. וע"ד ענין האמונה שלמעלה מהשכל לגמרי.

וזהו תוכן הענין דמזון לבוש ובית — בתורה גופא:

(154) ראה לקו"ת ברכה צח, סע"ד ואילך. (157) תהלים א, ב.
 ובכ"מ. (158) שם קיט, כ. (155) תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה.
 (159) תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה. (160) איוב יא, ט.
 (156) ע"ז יט, א (ובפרש"ט).

מזון — קאי על עניני התורה שבאים בהבנה והשגה בשכלו. ולבוש ובית — קאי על עניני התורה שלעת-עתה אינם באים בהבנה והשגה בשכלו, אלא נשארים בבחי' מקיף, ובזה גופא — הענינים שבבחי' מקיף שנרגשים אצלו, הם בדוגמת ענין הלבוש, שעם היותו מקיף, הרי הוא עשוי לפי מדת האדם; והענינים שבבחי' מקיף שלא נרגשים אצלו כלל, הם בדוגמת ענין הבית, שהוא מקיף הרחוק שאינו לפי ערך מדת האדם, שלכן מקיף על כל הנמצאים בו — ננס וענק — בשוה.

כזו. והנה, מג' הענינים דמזון לבוש ובית כפי שהם בתורה, נמשך גם בנוגע לתמכין דאורייתא — שצריכים לתמוך בכל ג' הענינים דמזון לבוש ובית של לומדי התורה, ובפשטות, שהתמיכה צריכה להיות הן עבור אכילה ושתי' של התלמידים, הן עבור הלבוש של התלמידים, והן עבור הקמת בנינים של הישיבות.

וע"פ המדובר לעיל בגודל מעלת הבית דוקא — יש להדגיש ענין זה גם בנוגע לתמכין דאורייתא.

ובהקדם המבואר בלקו"ת ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית¹⁵⁴, ש"אנו רואים שהמזון נקנה יותר בזול מן הלבושים, ולבושים יותר בזול מן הבתים", לפי ש"הבתים שרשם למעלה יותר גבוהים מן הלבושים .. ולכן הם יותר ביוקר כו".

ובהתאם לכך, יש להדגיש ולעורר ע"ד התמיכה בנוגע להקמת בנינים של הישיבות, והיינו, שאין להסתפק בכך שנותנים עבור המזון והלבושים של לומדי התורה, אלא צריכים ליתן גם עבור הקמת בנינים, אע"פ שהם יותר ביוקר מאשר המזון והלבוש.

ונקודת הענין — שנתנית הצדקה עבור לימוד התורה צריכה להיות באופן שלמעלה ממדידת והגבלת השכל,

ובפרט כשמדובר אודות בנינים ללימוד התורה — הרי כשם שענין ה"בית" שבתורה הוא למעלה מהבנה והשגה (כנ"ל), כמו כן צריכה להיות נתינת התמיכה עבור בנינים ללימוד התורה באופן שלמעלה ממדידת והגבלת השכל, כי, כאשר הנתינה היא באופן שאין על זה התנגדות מצד שכלו, הרי זה בהגבלת מציאותו; וכדי שיהי' באופן של "בית", ובפרט "בית נאמן"¹⁶¹ (כמבואר הענין בזה בלקו"ת הנ"ל¹⁶²), צריכה להיות הנתינה באופן שלמעלה ממדידת והגבלת השכל,

161 לשון הכתוב — מלכים-א יא, לח ג. וראה גם המשך מים רבים (וראה גם שמואל-א כה, כח).
תרל"ו בסופו.

והיינו, שגם כאשר ע"פ שכלו אינו יכול ליתן סכום גדול כזה, ובפרט ליתן סכום גדול עבור בניית בנינים, בה בשעה שיכולים להשתמש בסכום זה עבור מזון ולבושים — שזוהי סברא שיש לה מקום גם מצד נפש האלקית, כפי שמצינו בירושלמי¹⁶³ שמוטב ליתן לעניים שילמדו תורה מאשר לבנות בנינים והיכלות כו' — אינו מתחשב בכל החשבונות שמצד השכל, ונותן באופן שלמעלה ממדידת והגבלת השכל, כולל ובמיוחד עבור בנינים של תורה.

כח. ובענין זה יש הדגשה נוספת בנוגע למדינה זו:

מדינה זו מצטיינת בקו הצדקה באופן נעלה ביותר¹⁶⁴.

אך דא עקא — שבענין זה מתערב גם הלעו"ז, ומצד זה נותנים סכומים מבהילים לצורך בניית מרכזים ("סענטערס") עבור ענינים שהם היפך התורה, ובלשון הכתוב¹⁶⁵ "וישכח גו' את עושהו ויבן היכלות גו'", ועד שמכריחים ולוחצים — ע"י ה"בנק" — ליתן סכומים למטרות אלו. ולכן צריכה להיות השתדלות מיוחדת בנוגע לבניית בנינים והיכלות של קדושה, ובלשון הפטרת היום¹⁶⁶: "והוי' בהיכל קדשו", היכל — בגימטריא אדני¹⁶⁷ — שבו מתפללים לה' ולומדים תורתו.

וכאמור, שאין להסתפק בתמיכה עבור מזון ולבוש, אלא צריך ליתן גם עבור ענינים של בית, וגם כאשר החשבון ע"פ השכל מורה שאין ביכלתו ליתן סכום גדול כזה, צריך להתנהג באופן שלמעלה ממדידת והגבלת השכל.

ובפרט כאשר יהודי רואה שבהשגחה פרטית הזמין לו הקב"ה ענין זה — הרי ברור הדבר שזהו תפקידו ושליחותו, ובלשון חז"ל¹⁶⁸ "במקום שאין אנשים כו'", וברור הדבר שעי"ז יתן לו הקב"ה תוספת ברכה, כמארז"ל¹⁶⁹ "עשר בשביל שתתעשר".

כט. ובענין זה מראים מלמעלה דוגמא חי' (כדי שלא יהיו נסיונות

כו') — שיכולים להקים בנינים גם בהעדר בסיס ויסוד כספי:

נמצא כאן עמנו יהודי¹⁷⁰ שצור מחצבתו ממשפחת הרביים, וזכות

שם. לקו"ת פקודי ד, א. נשא כא, ריש ע"ד. ובכ"מ.

(163) שקלים ספ"ה.

(164) ראה גם תו"מ חי"ט ע' 48.

(165) הושע ח, יד — הובא בירושלמי שם.

(166) חבקוק ב, כ.

(168) אבות פ"ב מ"ה.

(169) שבת קיט, א. וש"נ.

(170) כנראה הכוונה להרה"ח עוסק בצ"צ

וכו' עזריאל זעליג סלונים, שהקים את שיכון

(167) ראה תקו"ז תי"ח (לב, א). פרדס

שכ"ג פ"ה ערך היכל. מאו"א ה, יא, ובי"נ

אבותיו מסייעתו, שהחליט להקים בנינים בירושלים עיר הקודש, אף שלא הי' לו בסיס ויסוד כספי, ואינו "ביזנעס-מאן" וכו', ובגלל זה היו כאלה שלעגו עליו באמרם שבודאי לא יצליח, ואעפ"כ, הנה כעבור זמן קצר הצליח להקים בנינים, בתי מגורים, בית-הכנסת ובית-המדרש וכו' וכו', שכבר עומדים על תילם בפועל ממש, ובודאי ימשיך ויוסיף בזה כמה פעמים ככה.

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת-שחוק): מסתמא לא תהי' לו "ישות" מזה שמדברים בשבחו במעמד כו"כ עשירות מישראל.

וזוהי דוגמא חי' שממנה יכולים וצריכים ללמוד עד כמה יכול לפעול יהודי אחד, ללא אמצעים כספיים וכו'.

ועד"ז בנוגע להבנין שבנו זה עתה עבור הישיבה במאנטרעאל, כמדובר בהתוועדות שלפנ"ז¹⁷¹.

ולא לדרשה קאתינא, אלא בנוגע לפועל ממש — לעורר אודות הקמת בנינים חדשים בכל מקום ומקום, הן במקומות שכבר החליטו לבנות בנינים, והן במקומות שעדיין צריכים להחליט לבנות בנינים — שיעסקו בזה במרץ ובזריזות, באופן ד"חטוף ואכול חטוף ושתי"ז¹⁷², שזהו אופן העבודה ב"האי עלמא דאזלינן מיני"ז¹⁷², "אזלינן" דייקא, שהו"ע ההילוך האמיתי¹⁷³.

ובודאי תומשך ברכתו של הקב"ה — "יברכך ה' וישמרך וגו'"¹⁷⁴, "יברכך, שיתברכו נכסיך וכו'"¹⁷⁵, כך שבמשך זמן קצר יצליחו להעמיד בנינים באופן של הרחבה, כמ"ש¹⁷⁶ "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", בתי-כנסיות ובתי-מדרשות, שכל אחד מהם הוא "בית גדול"¹⁷⁷, "שמגדלין בו תורה" ו"מגדלין בו תפלה"¹⁷⁸, ו"בית נאמן", בית מלא אור¹⁷⁹, הן אור הממכ"ע והן אור הסוכ"ע¹⁸⁰,

ועי"ז ממהרים ומזרזים את בנין "בית המלך"¹⁷⁷, ביתו של מלכא משיחא, שיבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בקרוב ממש.

(176) ויצא כה, יד.

(177) מלכים-ב כה, ט.

(178) מגילה כז, רע"א.

(179) ע"ד לשון חז"ל — סוטה יב, א.

(180) לכאורה הכוונה ש"חלא אור" הוא

אור הממלא, ו"בית", שענינו מקיף, הוא אור

הסוכב (ראה גם מכתב כ"ט אד"ש שנה זו

אג"ק חכ"ב ע' קצה). — המו"ל.

חב"ד בירושלים עיה"ק (ראה גם תו"מ חל"א

ס"ע 238 ואילך. וש"נ). — המו"ל.

(171) שיחת ש"פ בחוקות, כ"ב אייר

סכ"ה (תו"מ חל"ג ע' 442).

(172) עירובין נד, א.

(173) ראה אוה"ת בראשית כד, ב. ועוד.

(174) נשא ו, כד.

(175) ספרי ופרש"י עה"פ.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "ופרצת", ועמד מלא קומתו ורקד על מקומו בשמחה רבה].

* * *

ל. בהמשך להמדובר לעיל אודות בניית בנינים, יש להזכיר שנתקבלה הודעה ע"ד הצורך בהקמת בנין בלונדון, ואשרי חלקו של זה שיחטוף ("וועט אויסקאפן") את המצוה.

ועד"ז בנוגע לצרפת, ששם מתחילים לבנות עוד בנין מיוחד עבור חינוך הבנות.

ולהעיר מהשייכות ל"זמן מתן תורתנו" — כדאיתא בפרקי דר"א¹⁴⁰ ש"עמדו ישראל בהר סיני ערוכים האנשים לבד והנשים לבד", והיינו, שכיון שבנ"י הם "גוי קדוש"¹⁸¹, צריכה להיות הנהגתם באופן ש"האנשים לבד והנשים לבד"¹⁸².

ומובן, שאין הכוונה שהאנשים הם למעלה מן הנשים — שהרי במתן-תורה קדמו הנשים להאנשים, כמ"ש¹⁸³ "כה תאמר לבית יעקב", "אלו הנשים", ואח"כ "ותגיד לבני ישראל", אלו האנשים — כי אם, שצריכים לעמוד שלא בערבוביא, "האנשים לבד והנשים לבד".

וזהו המענה לאלה שבאים בטענות על זה שמנהלים מלחמה ע"ד הקמת מחיצה בבית-כנסת¹⁸⁴, בה בשעה שישנם ענינים חמורים יותר הדורשים תיקון, וא"כ, "קם לי' בדרכה מיני"¹⁸⁵ — הנה, נוסף על ההוראה הכללית "לא תהא יושב ושוקל מצוותי' של תורה כו', אחת קלה שבקלות ואחת חמורה שבחמורות כו'¹⁸⁶, מודגש ענין זה בשייכות למתן-תורה, ש"עמדו ישראל בהר סיני ערוכים האנשים לבד והנשים לבד".

ונחזור לענינו — גודל העילוי והזכות שבהקמת בנינים למוסדות תורניים, בתי-כנסיות ובתי-מדרשות, כולל ובמיוחד הקמת בנינים למוסדות חינוך, הן לבנים והן לבנות, בכל מקום ומקום.

וכמדובר כמ"פ אודות גודל ההכרח להתעסק בהצלת ילדי ישראל עי"ז שיחנכו אותם בדרך התורה והמצוות עליהם נאמר¹⁸⁷ "וחי בהם", ולא להתנהג כמו אלה שדואגים רק לעצמם, ומסתפקים בכך שעכ"פ הם

וראה גם חכ"ג ע' קנו, ע' רנד, ובהנסמן בהערות לשם.

(185) גיטין נב, סע"ב. ועוד.

(186) תנחומא עקב ב. ועוד.

(187) אחרי יח, ה.

(181) יתרו יט, ו.

(182) ראה גם תו"מ חכ"ה ע' 86.

(183) שם, ג ובמכילתא ופרש"י עה"פ.

(184) ראה אג"ק ח"י"ח ע' שצד, ע' תו,

בעצמם (כפי שיש לקוות...) עוסקים בתפלה ובלימוד התורה, הן בשקו"ט בתורה באופן ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"¹⁸⁸, והן בפסקי הלכות בנוגע למעשה בפועל, ובינתיים, הולכים ונאבדים רבים מילדי ישראל, אשר, מכל אחד מהם היו יכולים להעמיד דור ישרים יבורך!

וכאמור, יש ללמוד מאלה שכבר התעסקו והצליחו בזה, ולהחליט בתוקף להוסיף בזה כהנה וכהנה, להקים ולהעמיד בתים ושכונות, ולקיים הוראת רבותינו נשיאינו להפיץ את המעיינות חוצה, ולעשות זאת מתוך שמחה וטוב לבב, ועד שיומשך שיהי' מלכם בראשם, למטה מעשרה טפחים.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "והריקותי לכם ברכה".]

* * *

לא. נוסף על המדובר לעיל בענין תמכין דאורייתא, שגדלה מעלתם ביותר, וכמובא במאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁸⁹ תורת רבינו הזקן על הפסוק¹⁹⁰ "ותומכי' מאושר", ע"פ מאמר הזהר¹⁹¹ א"ת מאושר אלא מראשו — הרי העיקר הוא לימוד התורה, שעז"נ¹⁹⁰ "עץ חיים היא למחזיקים בה". ובפרט בעמדנו ב"זמן מתן תורתנו" — "קאָכט מען זיך" בגודל העילוי דלימוד התורה.

ולכן, כשם שנתבאר לעיל (סכ"ז) בנוגע לתמכין דאורייתא שעבודתם צריכה להיות באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, שזהו"ע ה"בית" שלמעלה מ"מזון" ו"לבוש", הרי כן הוא גם בנוגע ללומדי התורה, שלימודם צריך להיות באופן שלמעלה ממדידה והגבלה,

— ואדרבה: ג' הענינים דמזון לבוש ובית שבתורה תלויים (לא בתמכין דאורייתא, אלא) בלומדי התורה, והיינו, שכאשר יש חסרון אצל לומדי התורה, נעשה גם חסרון אצל תמכין דאורייתא (אף שלפעמים הסדר הוא להיפך. ובכל אופן, לא נוגע מהי הסיבה ומהו המסובב, כי אם, שאצל כולם — הן אצל לומדי התורה והן אצל תמכין דאורייתא — יהיו ג' הענינים דמזון לבוש ובית שבתורה) —

והיינו, שלימוד התורה צריך להיות לא רק כפי המתחייב ע"פ השכל, או אפילו יותר מזה, באופן של הידור מצוה, שלכן לומד מאה

שמח"ת.

(188) עירובין יג, ב. וש"נ.

(190) משלי ג, יח.

(189) רד"ה עץ חיים תרצ"ט (סה"מ תרצ"ט

(191) ח"ג נג, ב.

— נעתק ב"היום יום" כג תשרי, ריש ע' 88)

פעמים ואפילו מאה פעמים ואחד¹⁹² — שכל זה הוא עדיין בערך למדידת והגבלת שכלו, אלא צריך ללמוד תורה בשופי, ללא הגבלות כלל. וענין זה נוגע לא רק לענין ה"בית" שבתורה, אלא גם לענין המזון ולבוש שבתורה:

ובהקדם המבואר בלקו"ת ד"ה למען תירא את הוי' אלקיך¹⁹³, שאף שגדלה מעלת המצוות הנקראים בשם לבושים מצד שרשם בבחי' המקיפים, הרי, במקיפים עצמם יש ב' בחינות, לבוש ובית, ובענין זה גדלה מעלת התורה שהיא בחי' בית לגבי המצוות שהם בחי' לבושים, היינו, שהיא בחי' שומר להלבושים שנעשים ממעשה המצוות, בדוגמת הבית כפשוטו ששומר גם על הלבוש והמזון שלא יתקלקלו כו'.

ועד"ז מובן גם בעניננו — שגם בנוגע לבחי' המזון ולבוש שבתורה צ"ל ענין של שמירה ע"י בחי' הבית שבתורה, וכפי שרואים במוחש — "מעשה רב"¹⁹⁴ — שכאשר לימוד התורה הוא בשופי, לא רק הוספה שבערך, אלא למעלה מהגבלות, אזי גם לאחר הלימוד הרי הוא יהודי תורני ("א תורה איד"), משא"כ כאשר לימוד התורה הוא במדידה והגבלה, אזי סו"ס נחסר אצלו גם בענינים הפנימיים.

וזהו גם המענה לאלה ששואלים היתכן שדוקא בדורות האחרונים, אכשור דרא (בתמי)¹⁹⁵, ניתוספו כו"כ הנהגות וחומרות כו', ולכאורה, די לנו בכל הענינים שהיו עד עתה — כי, דוקא בזמן שמתגבר החושך יש צורך להוסיף עוד חומרות כו', ועי"ז יכולים לשמור גם על שלימות הענינים העיקריים, ועל זה אמרו חז"ל¹⁹⁶ "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", היינו, שכדי שכל ישראל, גם אלה שנמצאים בדור חשוך, דור יתום, יהיו "זכאים", יש צורך בהוספה וריבוי של עניני תומ"צ, שהם כל הענינים שנתחדשו ע"י תלמיד ותיק¹⁹⁶ במשך כל הדורות, ועי"ז נעשה העילוי ד"יגדיל תורה ויאדיר"¹⁹⁷.

והנתינת-כח לזה היא בחג השבועות, "זמן מתן תורתנו", שזהו הזמן המתאים לקבל החלטות טובות להוסיף בלימוד התורה באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

וכל זה צריך להיות מתוך שמחה וטוב לבב — כנ"ל (ס"ח) שרבינו

195) יבמות לט, ב (ובפרש"י). וש"נ.

196) מכות כג, ריש ע"ב (במשנה).

197) ישעי' מב, כא.

192) ראה חגיגה ט, ב. תניא פט"ו.

193) ואתחנן יו"ד, ד ואילך.

194) שבת כא, א. וש"נ.

הזקן פוסק ש"אסור להתענות (אפילו) תענית חלום בחג השבועות . . וצריך לאכול ולשמוח בו להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה". והעיקר — שתהי' שנה של שמחה שבה יתוסף בלימוד התורה, נגלה תורה ופנימיות התורה, באופן דמוסיף והולך ואור, עד שאור זה יאיר את ההעלם וההסתר של העולם, שיראו בגלוי שנעשה דירה לו ית' בתחתונים.

* * *

לב. בהמשך להמדובר לעיל אודות לימוד התורה באופן שלמעלה ממדידה והגבלה — יש לסיים את הענין ולהדגיש שכוונת הדברים היא לכל אחד ואחד, "אשר אנכי בקרבו":

לכל לראש בנוגע לתלמידי הישיבה — בפשטות, ללא פשט'לאך וללא קונצים — לישב וללמוד נגלה וחסידות הן בסדרי הישיבה והן מחוץ לסדרי הישיבה, היינו, שלא להביט על השעון אם הזמן מוקדם או מאוחר, ולא להביט על המשגיח, ראש הישיבה או המשפיע, ולא להמתין שמישהו יבוא ויאמר להם "יישר-כח" ויעניק להם "פרס", וכיו"ב — כיון שהלימוד אינו מפני יראת הרצועה, כתינוק היוצא מבית הספר שבורח והולך לר¹⁹⁸, אלא מתוך ידיעה והכרה בגודל העילוי דלימוד התורה, שעייז מתאחד ביחוד נפלא עם חכמתו ורצונו של הקב"ה, ששכלו מלוכב ומוקף בחכמת ה', וגם חכמת ה' היא בקרבו, כמ"ש¹⁵⁵ "ותורתך בתוך מעי".

ועד"ז בנוגע לאלה שבעבר היו תלמידי ישיבה, ועכשיו הם בעלי-בתים שעוסקים בעניני העולם:

כאשר עושים חשבון רואים שרוב הזמן עוסקים בעניני העולם, עניני מסחר, וכיו"ב, ונשאר רק זמן מועט ללימוד התורה. ולא עוד אלא שגם בזמן מועט זה קשה לעסוק בלימוד התורה — מצד פיזור הנפש, לא עלינו, כך, שגם כאשר נמצא בגופו במקום זה, נמצאת מחשבתו בקצה השני של כדור הארץ... ואף פעם אינו במצב של מנוחה וכו'.

והעצה לזה — כפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁹⁹ לבעלי-בתים ש"אתמול" היו תלמידי ישיבה, שצריכים לידע שקדושה אינה זזה ממקומה²⁰⁰, "אינימאָל אַ איד איז אַלעמאָל אַ איד", ועד"ז בנוגע לתלמיד ישיבה, שצריך להשאר תמיד בבחי' תלמיד ישיבה, כך, שכאשר יש לו

198) ראה ירושלמי תענית פ"ד ה"ה
ובמפרשים שם. תוד"ה פורענות — שבת קטז,
א. ועוד.
199) ראה גם תו"מ ח"ד ס"ע 315 ואילך.
200) ראה ע"ח שער ד פ"ג. של"ד פ"ג.
של"ה פ"א. תניא אגה"ק ביאור לסי' זך (קמז,
(א).

198) ראה ירושלמי תענית פ"ד ה"ה
ובמפרשים שם. תוד"ה פורענות — שבת קטז,
א. ועוד.
199) ראה גם תו"מ ח"ד ס"ע 315 ואילך.

רגע פנוי הרי הוא ממלא אותו בלימוד התורה, וקובע סדר יומו באופן שתחילה לומד שיעור בתורה, ורק אח"כ הולך לעסקיו: "מבית הכנסת לבית המדרש"²⁰¹, ואח"כ "הנהג בהם מנהג דרך ארץ"¹⁴⁵. וגם התעסקותו בענייני העולם היא באופן ד"יגיע כפיך כי תאכל"²⁰², היינו, שהגיעה היא ב"כפיים" בלבד, ואילו ה"ראש" מונח בענינים רוחניים. ואז רואה פרי טוב בעמלו, ברכה והצלחה בפרנסתו, וכמ"ש²⁰³ "אם בחוקתי תלכו וגו'", אזי "ונתתי גשמיכם בעתם".

וההתחלה בזה היא ע"י החינוך הראוי עוד בקטנותו, משהתינוק מתחיל לדבר כו'²⁰⁴, ובמשך שנות הלימודים בחדר ובישיבה, שמחנכים אותו ללמוד תורה למעלה ממדידה והגבלה, שזהו ענין ה"בית" שבתורה, ועד ל"בית נאמן", אשר, על ידו נעשית גם השמירה של המזון והלבוש, הן מזון ולבוש שבתורה עצמה, והן מזון ולבוש כפשוטו, ולא רק באופן ש"ישמרך מן המזיקים"¹⁷⁵, אלא גם באופן ש"יברכך", בכרכתו של הקב"ה שהיא "עד בלי די"²⁰⁵.

*

לג. קודם סיום ההתוועדות — נשאו עוד ב' ענינים לדבר אודותם, וא' מהם הוא ענין שאירע לפני מתן תורה:

איתא²⁰⁶ במדרש²⁰⁷ ש"ישנו להם ישראל כל אותו הלילה (שלפני מתן-תורה) לפי ששינה של עצרת עריבה והלילה קצרה. . אפילו פורטענא (פרעוש²⁰⁸) לא עקץ במ. בא הקב"ה ומצאן ישנים, התחיל. . מעורר לישראל. . זה הוא. . שנאמר²⁰⁹ מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה". וזהו טעם המנהג שבלייל חג השבועות נעורים כל הלילה ולומדים תורה — כדי לתקן את שינת בני" בלילה של מתן-תורה²¹⁰.

והנה, כל הסיפורים שבתורה הם הוראה בעבודתינו²¹¹. ובפרט סיפור כזה שתוכנו אודות הנהגה בלתי-רצוי של בני" — אע"פ שהתורה

בלקו"ש ח"ד ע' 1024 ואילך. במהדורא זו ניתוספו בשוה"ג עוד כמה ציוני מ"מ, ואיזה ענינים מהנחה בלתי מוגה.

(207) שהש"ר פ"א, יב ב (על הפסוק "עד שהמלך במסבו").

(208) פי' מת"כ.

(209) ישעי' נ, ב.

(210) מג"א אור"ח ר"ס תצד.

(211) ראה זח"ג קנב, א.

(201) ברכות בסופה.

(202) תהלים קכח, ב. וראה תו"מ ח"ה ע' 69. וש"נ.

(203) ר"פ בחוקותי.

(204) ראה סוכה מב, א.

(205) מלאכי ג, יו"ד. וראה שבת לב,

סע"ב. וש"נ.

(206) מכאן עד סיום שיחה זו — הוגה

ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית) ונדפס

נמנעת מלדבר אפילו "בגנות בהמה טמאה"²¹² — הרי בודאי יש בסיפור זה הוראה חשובה, שבגללה כדאי לספר אפילו סיפור כזה.

ואף שההוראה שבסיפור זה היא פשוטה ביותר — שצריך לתקן את הדבר (עי"ז שנעורים בליל שבועות, ועד"ז בכל השנה), הרי, בשביל זה הי' מספיק כללות הסיפור, שבנ"י היו ישנים אז. ומזה שהתורה מספרת את פרטי הדברים, ש"שינה של עצרת עריבה והלילה קצרה, ואפילו פרעוש לא עקץ במ", מוכח, שגם בפרטים אלו יש הוראה אלינו (מלבד שלילת השינה בליל שבועות).

לד. ידוע²¹³ שכאשר בנ"י שמעו שכעבור חמישים יום לצאתם ממצרים יקבלו את התורה, נתעוררה אצלם תשוקה גדולה לקבל את התורה, והתחילו לספור את הימים שנותרו עד מתן-תורה. ומזה נלקח הענין דספירת העומר.

ואם אפילו שבע שבועות לפני כן לא היו יכולים להמתין לקבלת התורה, הרי מובן עד כמה גדלה תשוקתם כשהיו קרובים ביותר לקבלת התורה.

וא"כ, איך יתכן ששכבו לישון בלילה שלפני מתן-תורה?
יתירה מזה:

ספירת מ"ט הימים היתה הכנה לקבלת התורה, כלומר, שבמשך מ"ט הימים נזדככו בנ"י יותר ויותר עד שנעשו ראויים לקבל את התורה. בכל יום המשיכו עוד שער ממ"ט שערי בינה, וכאשר סיימו להמשיך כל מ"ט השערים (כל מה שיכולים להמשיך ע"י עבודה), נתן להם הקב"ה במתן-תורה את שער החמישים¹¹.

וא"כ, כיון שתיכף בצאתם ממצרים, שזה-עתה יצאו ממ"ט שערי טומאה, היתה להם כבר תשוקה לקבלת התורה — הרי מובן עד כמה היתה גדולה תשוקתם לתורה לאחר שהמשיכו את מ"ט השערים, ונתעלו במשך מ"ט הימים²¹⁴, ונעשו ראויים לקבלת התורה.

ואעפ"כ, בהיותם בתשוקה גדולה כזו למתן-תורה — שכבו לישון. ומזה מובן, ששינתם לא היתה מפני שהסיחו דעתם ח"ו ממתן-תורה, אלא אדרבה, שינה זו היתה אחת מההכנות שלהם למתן-תורה.

214) ובפרט, שגם שער הנו"ן כבר נמשך אז, שהרי מ"ת הי' ביום הנ"א לעומר. וראה בארוכה לקו"ש ח"ג פ' אמור (ע' 995 ואילך).

212) ב"ב קכג, א.
213) ראה שבלי הלקט הערוגה השמינית
סדר עצרת רלו. ר"ן סוף פסחים.

וראי' נוספת לכך — מזה שהפרעושים לא עקצו אותם²¹⁵: אילו היתה השינה היסח הדעת ח"ו מתורה, לא הי' הקב"ה עושה נס שהפרעושים לא יפריעו להם לישון במנוחה. ומזה מוכח שאדרבה, שינה זו היתה אחת ההכנות למתן-תורה.

לה. והביאור בזה:

אדמו"ר הזקן מבאר²¹⁶ שככל שתגדל מעלת ההשגה והדביקות באלקות אצל הנשמה בהיותה בגוף, אין זה בערך לדביקות הנשמה למעלה קודם שירדה למטה בגוף, כיון שהגוף אינו יכול לסבול דביקות נעלית כזו.

וכיון שבשעת השינה מתפשטת הנשמה מן הגוף ועולה למעלה²¹⁷ (ונשאר מהנשמה בגוף רק "קיסטא דחיותא"²¹⁸), לכן, יכולה אז הנשמה לקבל השגות נעלות יותר מכמו בהיותה מלוכשת (לגמרי) בגוף, בשעה שהאדם הוא ער.

וכידוע²¹⁹ שאלה שעוסקים בתורה במסירה ונתינה, מגלים להם ענינים בתורה בעת השינה, ועד שלפעמים יתכן שענינים שהתייגעו עליהם במשך היום ונשארו בקושיא, נעשים מתורצים אצלם בקומם משנתם, ע"י השגת הנשמה למעלה בעת השינה.

ומטעם זה שכבו בני"י לישון לפני מתן-תורה — כיון שרצונם הי' שהנשמה תתפשט מן הגוף, תעלה למעלה ותשיג השגות נעלות ביותר, בחשבם שההשגות ששייגו בעת השינה יהיו ההכנה המתאימה להגילויים שיגלו להם מלמעלה במתן-תורה.

וזוהו מ"ש במדרש "שינה של עצרת עריבה והלילה קצרה":

(215) ובהקדמה:

בנוגע לפרטי הסיפור שבמדרש — הנה הפרט ש"שינה של עצרת עריבה והלילה קצרה", הו"ע טבעי, ובזה אפשר לומר (לולי הביאור דלקמן) שזהו"ע בלתי-רצוי מצד בני"י — שניצלו את הלילה לשינה; אבל הפרט ש"אפילו פרעוש לא עקץ בס", הוא היפך הטבע, שהרי טבעו של פרעוש שכאשר פוגש אדם ישן, עוקץ אותו, וכאן הי' דבר חידוש שהפרעושים לא עקצו אותם, היינו, שהי' סיוע מלמעלה שיוכלו לישון שינה עריבה (מהנחה בלתי מוגה).

(216) תניא פל"ז.

(217) ב"ר פי"ד, ט.

(218) מדה קטנה דחיותא (ראה זח"א פג, א).

(219) ראה ד"ה צהר תעשה תרצ"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב שרמ, א) — נעתק ב"היום יום" ד טבת. ד"ה בלילה הוא הי' ש"ת (סה"מ הי' ש"ת ע' 5). וראה גם שיחת שמחת ביה"ש תשכ"א ס"ד (תו"מ חכ"ט ע' 56). ומובא מהרדב"ז (בספרו מגדל דוד על שה"ש עה"פ ז, יו"ד) דובב שפתי ישנים) שהי' נו"נ בהלכה בתוך השינה.

ככל שהאדם מרבה להתייגע ולזכך את עצמו בהיותו ער, בהיות הנשמה בגוף — תעלה הנשמה למעלה יותר ותשיג השגות נעלות יותר בעת השינה.

ולאחרי סיום העבודה דספירה במשך מ"ט ימים, נמצאים כבר ב"עצרת", ו"הלילה" — חושך והעלם העולם — קצרה, שנשאר רק העלם קטן ביותר (שהרי כבר נשלמה כל העבודה, ותיכף ("אָט אָט") בא הגילוי דמתן־תורה²²⁰) — בזמן כזה השינה עריכה, היינו, שעל ידה יכולים להגיע למעלה ביותר.

וגודל העילוי דבנ"י בעת שינתם²²¹, פעל גם על העולם שמסביבם, ועד שאפילו בעלי־חיים²²² לא הפריעו לשינתם²²³.

לו. ואעפ"כ, לא ה' הקב"ה מרוצה משינתם לפני קבלת התורה — כי ההכנה לקבלת התורה צריכה להיות באופן אחר:

דובר כמ"פ²²⁴ אודות החידוש של מתן־תורה לגבי קיום המצוות קודם מתן־תורה — שהמצוות שיהודי מקיים לאחר מתן־תורה פועלות זיכוך בהדברים הגשמיים (שבהם מקיימים את המצוות), שהם עצמם נעשים קדושים²²⁵. ואדרבה, תכלית כל העילויים היא — העבודה עם הגוף

נעשה החיבור דעליונים ותחתונים, רוחניות וגשמיות, ואילו קודם מ"ת היו רוחניות וגשמיות בפני עצמם.

ואע"פ שגם קודם מ"ת היתה הנשמה מלובשת בגוף, ופעלה על הגוף, ובפרט אצל האבות שנשמתם פעלה בגופם עד כדי כך שכל אבריהם נעשו מרכבה לרצון העליון, וכמו כן היתה אצלם גם העבודה דקיום המצוות (נוסף על לימוד התורה, כמארז"ל (יומא כח, ב) "מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם") כפי שנתלכשו בדברים גשמיים, וכמו הכנסת אורחים דאברהם שנתן להם מאכלים גשמיים וכו' — מ"מ, עיקר פעולת העבודה היתה בנוגע להנשמה, שע"י העבודה למטה נתעלתה הנשמה לדרגא נעלית יותר, וכמו באברהם שמתו מדת החסד, אמר בו "הלוך ונסוע הנגבה" (לך לך יב, ט), שנתעלה לבחי' חסד שלמעלה, עד לבחי' "רב חסד", "חפץ חסד" (ראה גם יהל אור ע' תכו ואילך), ועד"ז אצל יצחק ויעקב בנוגע להמדות שלהם; והחידוש דמ"ת הוא — הפעולה בהדברים הגשמיים דוקא (מהנחה בלתי מוגה).

220) ומ"מ הרי זה עדיין "לילה", דכיון שעדיין לא ה' מ"ת, הרי עדיין ישנה הגזירה — מחיצה והבדלה — בין עליונים ותחתונים, כדאיתא במדרש (תנחומא וארא טו. ועוד) שגזירה זו בטלה במ"ת (מהנחה בלתי מוגה). 221) ע"ד שמצינו אצל האבות — "האבות הן הן המרכבה" (כ"ד פמ"ו, ו. ועוד) — שכל אבריהם וכל עניניהם היו בבחי' מרכבה לרצון העליון, וכדאיתא בחסידות (מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמ) שה' זה אפילו בעת השינה (מהנחה בלתי מוגה).

222) שזה שייך גם לפני מ"ת, וכמ"ש (נח ט, ב) "ומוראכם ותחתכם יהי' על כל חית הארץ", וכפי' רז"ל כו' (ראה תניא פכ"ד). 223) וע"ד שיהי' לעתיד לבוא, שאפילו חיות רעות לא יזיקו, כמ"ש (ישעי' יא, ט) "לא ירעו ולא ישחיתו גוי" (מהנחה בלתי מוגה). 224) ראה לקו"ש ח"ג ע' 757 ואילך. ועוד.

225) והענין בזה — שבמתן־תורה כתיב "וירד ה' על הר סיני" (יתרו יט, כ), "ואל משה אמר עלה אל ה'" (משפטים כד, א), שאז

דוקא²²⁶: עי"ז דוקא לוקחים את העצמות, אשר, הנשמה ללא גוף אינה יכולה ליקח. וכל כך גדלה מעלת העבודה עם הגוף, עד שהקב"ה כביכול ובית-דין של מעלה שואלים אודות הפס"ד של ב"ד של מטה²²⁷, והקב"ה אומר "נצחוני בני נצחוני", כיון שתורה "לא בשמים היא"²²⁸.

וכיון שהחידוש דמתן-תורה הוא מעלת העבודה הנשמה בגוף, הוצרכה להיות גם ההכנה למתן-תורה בדומה לזה — לא לשכב לישון, התפשטות הנשמה מהגוף, אלא לעסוק עם הגוף (אע"פ שהי' זה עדיין קודם מתן-תורה, ועדיין היתה הגזירה שגשמיות לא תתחבר עם רוחניות²²⁹).

לז. וההוראה מזה²³⁰:

ישנם הטוענים מה לי ולחושך העולם, לשם מה צריך אני לעסוק בענינים גשמיים? — מוטב שאסתגר מהעולם, ואעסוק בתורה ועבודה לעצמי; דכיון שכבר התייגעתי רבות בתורה ומצוות, ועומד אני כבר

לחג השבועות, "זמן מתן תורתנו", שהענין דמ"ת מתחדש באופן נעלה יותר בכל שנה ושנה, עד לחג השבועות דשנת ה'תשכ"ב, ועל זה מברכים "שהחיינו".

וכמו בפשטות הענינים ע"פ נגלה התורה — שמשנה לשנה הולך וניתוסף ריבוי גדול יותר בתורה, ע"י הענינים שתלמיד ותיק עתיד לחדש, שהיו תחילה בהעלם, ומתגלים ע"י תלמיד ותיק שבכל דור.

ומזה מובן, שכל הענינים שהיו בשייכות למ"ת בפעם הראשונה שייכים גם בכל שנה ושנה, ועד"ז בנדו"ד, שיש מקום לקס"ד שההכנה למ"ת תהי' כפי שהיתה בפעם הראשונה, ולכן צריך להבהיר ענין זה — נוסף על תיקון הענין שהי' במ"ת בפעם הראשונה (מהנחה בלתי מוגה).

ועל זה אמר הקב"ה "מי גילה לבני רז זה" (שבת פח, א), שענין זה הי' באמת בבחי' רז והעלם, אלא שישראל הבינו הסוד שהי' בהעלם, ועפ"ז יש לברר גם בנדו"ד — שטענת הקב"ה היתה שכשם שישראל הבינו מעצמם גם קודם מ"ת שצ"ל הענין דהקדמת נעשה לנשמע, כמו כן היו צריכים להבין מעצמם שתיקון העבודה היא עם הגוף דוקא, ובמילא צריכה להיות ההכנה למ"ת לא ע"י שינה (מהנחה בלתי מוגה).

(226) ראה תניא פל"ה ואילך.
 (227) ראה שמו"ר פט"ו, ב. דבר פ"ב, יד.
 (228) נצבים ל, יב. כ"מ נט, ב.
 (229) ועד"ד שהקדימו נעשה — מצות — לנשמע — תורה (ראה לקו"ת במדבר טז, ג), אף שהי' אז קודם מ"ת עדיין*.
 (230) ובהקדמה — שחג השבועות בכל שנה ושנה הוא "זמן מתן תורתנו", אע"פ שכבר הי' "זמן מתן תורתנו" אשתקד, ובשנים שלפנ"ז, ועד למעמד הר סיני.

והענין בזה — ע"פ המבואר באגה"ק (סי"ד) שבכל ראש השנה נמשך אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה, ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע

(* כלומר: מבואר בלקו"ת (שם) שאי אפשר להיות המשכת חכמה עילאה בעסק התורה אלא ע"י הקדמת בחי' יראה תתאה בקיום המצוות בפועל ממש,

אמנם, סדר זה שייך רק לאחר שכתב ניתנו לישראל תומ"צ, אבל בשעת מ"ת שעדיין לא היו ישראל מצויים על המצוות, היתה המשכת חכמה עילאה בתורה באופן של אתערותא דלעילא, ומ"מ, הבינו ישראל מעצמם שאי אפשר להיות כן בקביעות לדורות אלא ע"י קיום המצוות, ולכך הקדימו נעשה לנשמע.

בדרגא ד"עצרת", והחושך אצלי הוא רק מעט ("הלילה קצרה") — הרי ע"י ההסתגרות מהעולם אוכל להגיע למעלה ביותר ("שינה של עצרת עריבה"), ואוכל לפעול שאף א' לא יפריע לי ("פורטענא לא עקץ").

והמענה על זה — שאפילו קודם מתן-תורה (או ביום מתן-תורה) היתה הנהגה זו שלא כפי הכוונה, ועתה צריכים לתקן זאת, ומכל-שכן שלאחרי מתן-תורה בודאי צריכה להיות העבודה ד"ירדו לתחתונים", להתמסר ליהודי שלמטה ממנו²³¹, ודוקא עי"ז יתוסף בו עלוי, ע"ד "ומתלמידי יותר מכולם"²³².

וזהו טעם המנהג שלא לישון בליל שבועות קודם קבלת התורה: ההכנה לקבלת התורה היא — לא ע"י שינה, שהנשמה תעלה מן הגוף, ותעסוק עם עצמה להשיג השגות עליונות, אלא להתעסק עם הגוף²³³, נפש הבהמית וחלקו בעולם, ודוקא באופן כזה נעשית ההכנה לקבל את התורה בשמחה ובפנימיות על כל השנה.

* * *

לח. כיון שהשעה כבר מאוחרת, לאחרי חצות לילה, הרי הענין השני שנשאר לדבר אודותיו (כנ"ל סל"ג), ידובר בהזדמנות אחרת, ובינתיים יחשב כאילו כבר דובר בענין זה.

ועתה — ינגנו ניגון הכנה, ולאחריו ניגון אדמו"ר הזקן, וינגנו בבא הרביעית לכל-הפחות ג"פ, ולאחריו — הניגון "ניע זשוריצי כלאָפּצי".

[לאחרי הניגונים, ברך כ"ק אדמו"ר שליט"א על הכוס, ולאחרי תפלת ערבית, הבדלה, וחלוקת כוס של ברכה, התחיל לנגן "אני מאמין". ואח"כ אמר:]

שיהי' קיץ בריא, קיץ שמח, וקיץ תורני ("א תורה זומער").

[טרם צאתו התחיל עוה"פ לנגן הניגון "אני מאמין"].

תניא בהקדמה.

233) כולל גם ההתעסקות עם הזולת, שכן, דוגמת החילוק בין עבודת הנשמה לעצמה לעבודה עם הגוף הוא גם החילוק בין העבודה עם עצמו לעבודה עם הזולת (מהנחה בלתי מוגה).

231) כפי שדרשו ותבעו רבותינו נשיאינו, ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו — היפך הנהגתם של אלה שעוסקים רק עם עצמם, בבחינת "א צדיק אין פעליך..." (ראה גם תו"מ חל"ג ע' 40. וש"נ). מהנחה בלתי מוגה. 232) תענית ז, א. וראה גם תמורה טז, א.